

Komunikat prasowy

Stan zdrowia polskich dzieci jest alarmujący. Coraz częściej mówimy o epidemii nadwagi i otyłości wśród najmłodszych. Ponad połowa dzieci ma wady postawy¹. Co trzecie dziecko dostaje zadyszki przy wejściu po schodach na wyższe piętra, a 5% nie jest w stanie tego zrobić ze względu na zbyt wysokie tętno².

CZAS NA CYFROWE WSPARCIE BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH UCZNIÓW

Walka z chorobami cywilizacyjnymi dzieci to paląca konieczność. Wczesną diagnostykę i szybkie działania wspierają nowe technologie – również w szkolnych gabinetach pielęgniarских.

Warszawa, 27 września 2023 – Światowa Organizacja Zdrowia od lat przekonuje, że wczesne wykrywanie chorób i nieprawidłowości rozwojowych oraz odpowiednie działania dają największą szansę na zdrowie³. Dlatego kluczowe znaczenie w walce o zdrowie dzieci mają badania w szkolnym gabinecie pielęgniarским. To często najbliższe dziecku miejsce kontaktu z profilaktyką i edukacją zdrowotną. Potwierdzają to dane: frekwencja dzieci w badaniach profilaktycznych wynosi tu średnio 80%⁴, podczas gdy do lekarzy POZ na badanie bilansowe dociera niespełna 64%⁵.

Rola szkolnych gabinetów lekarskich jest kluczowa szczególnie dziś – w dobie epidemii chorób cywilizacyjnych dotyczących dzieci i młodzieży, takich jak otyłość, choroby układu krążenia, wady postawy, cukrzyca. Tymczasem gabinety szkolne są jednym z podmiotów ochrony zdrowia, który pozostał niezainformatyzowany.

Doświadczenia gabinetów, które – dzięki wsparciu dyrekcji szkół i samorządów – zdecydowały się wkroczyć na drogę cyfryzacji rezygnując z „kartek i długopisów” wskazują na liczne korzyści wynikające z digitalizacji. To lepsza diagnostyka i profilaktyka, efektywna komunikacja z rodzicami, dostęp samorządów do lokalnych danych populacyjnych pozwalających efektywnie wdrażać programy prozdrowotne.

– *Cyfryzacja medycyny szkolnej w Polsce to nieodzowny, wyczekiwany proces – zauważa Marcin Radziwiłł, Prezes Fundacji Medicover – Cieszą wszelkie postępy na tej drodze – jak ubiegłoroczny pilotaż w zakresie cyfryzacji dokumentacji medycznej prowadzonej przez pielęgniarki szkolne, wdrożony przez Centrum e-Zdrowia – jednostkę realizującą projekty IT kluczowe dla systemu ochrony zdrowia w Polsce. Natomiast z naszej strony chętnie dzielimy się dobrymi praktykami, zebranymi podczas dekady funkcjonowania Elektronicznego Systemu Medycyny Szkolnej: autorskiego rozwiązania Fundacji Medicover.*

Funkcjonujący od 2012 roku system ESMS stanowi źródło cennych doświadczeń i inspiracji dla całego systemu ochrony zdrowia w Polsce. ESMS powstał aby usprawnić badania przesiewowe i profilaktyczne w szkolnych gabinetach pielęgniarских. Z tego cyfrowego wsparcia badań skorzystało dotychczas **45 tys. dzieci** z ponad 170 szkół w całej Polsce – w gminach miejskich, miejsko-wiejskich, wiejskich takich jak: Wrocław, Syców (woj. dolnośląskie), Pruszków i powiat pruszkowski, powiat piaseczyński, Milanówek, Warszawa,

¹ Fundacja Medicover, badania własne z lat 2012–2022.

² Fundacja Medicover, badanie własne w ramach Programu PoZdro, etap badań przesiewowych z wykorzystaniem ESMS w latach 2012–2015.

³ Screening programmes: a short guide, World Health Organization 2020

⁴ Fundacja Medicover, badania własne

⁵ Najwyższa Izba Kontroli, raport „Dostępność profilaktyki i leczenia dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami metabolicznymi wynikającymi z otyłości i chorób cywilizacyjnych”, 2021 <https://www.nik.gov.pl/kontrola/IP/20/079/>

(woj. mazowieckie), Lublin, Jastków, Wólka (woj. lubelskie), Grotniki (woj. łódzkie), Pruszcz (woj. kujawsko-pomorskie), Gdynia, Kosakowo, Ostaszewo, Sztutowo (woj. pomorskie), Poznań.

Zastosowanie cyfrowego systemu pomaga wykrywać nieprawidłowości rozwojowe i choroby cywilizacyjne, a także wspiera działania profilaktyczne. W ramach ESMS określone są m.in.: wzrost, masa ciała, ciśnienie tętnicze, ostrość widzenia, wady postawy (ogólna ocena), możliwe są również badania dodatkowe: analiza składu ciała, pogłębione badanie wad postawy z wykorzystaniem skoliometru i podoskopu, test wydolności krążeniowo-oddechowej.

Dane zapisywane są niemal w czasie rzeczywistym: pielęgniarka szkolna wprowadza krok po kroku wyniki badania, a system na ich podstawie dokonuje interpretacji wyników zgodnie z polskimi normami pediatrycznymi i podpowiada właściwe zalecenia. Następnie pielęgniarka generuje Kartę Zdrowia: przejrzyste podsumowanie, obejmujące zarówno wyniki, jak i obszary ryzyka – wraz z zaleceniami dalszego postępowania.

System stworzyła Fundacja Medicover, która rozwija go we współpracy ze wszystkimi stronami.

– Fundacja Medicover od lat realizuje programy zdrowotne, edukacyjne, sportowe, których celem jest walka z chorobami cywilizacyjnymi i wspieranie zdrowia najmłodszych – mówi Karolina Kryszkiewicz, Kierownik Projektu ESMS Fundacji Medicover – W tym celu wykorzystujemy nowe technologie, tworzymy programy informatyczne, takie jak ESMS, i dzielimy się dobrymi praktykami. Po 10 latach funkcjonowania systemu jesteśmy w stanie wskazać newralgiczne punkty procesu zmian, jak również istotne elementy, których – z punktu widzenia efektywności profilaktyki zdrowia dzieci – nie może zabraknąć w procesie digitalizacji medycyny szkolnej.

– W trosce o przyszłość kolejnych pokoleń i tego, by wchodziły w dorosłe życie w znacznie lepszej kondycji zdrowotnej i ze znacznie większymi szansami, powinniśmy „uzbroić” medycynę szkolną w nowoczesne narzędzia i „wpiąć” ją w nowoczesny system ochrony zdrowia – mówi dr hab. Małgorzata Gałązka-Sobotka, Zastępca Przewodniczącego Rady NFZ – To doświadczenie jest, moim zdaniem, jednym z najbardziej wartościowych w polskim systemie opieki nad dziećmi i młodzieżą. Gdy wiele lat temu poznałam koncepcję systemu ESMS to powiedziałam, że moim marzeniem jest, aby taki system funkcjonował w całym państwie - żeby był rozwiązaniem systemowym.

Główne wnioski

Transformacja cyfrowa umożliwia integrację działań podmiotów odpowiedzialnych za zdrowie dzieci.

Autorzy systemu ESMS podsumowali dekadę jego funkcjonowania w raporcie pt. „Poprawa zdrowia dzieci poprzez digitalizację badań przesiewowych i bilansowych”. Autorzy wyodrębnili główne obszary korzyści. To **efektywna komunikacja z rodzicami** skutkująca zmianą ich zachowań zdrowotnych, możliwość pozyskania **lokalnych danych populacyjnych** do celów realizacji programów zdrowotnych, objęcie **transformacją cyfrową medycyny szkolnej**.

– Szczególną wagę przykładamy do efektywnej komunikacji z rodzicami, gdyż obserwujemy olbrzymi deficyt wiedzy w zakresie zdrowia. Z przeprowadzonych przez Fundację Medicover ankiet w ramach Programu PoZdro wynika, że 72% rodziców deklaruje, że ich dziecko zdrowo się odżywia - jednocześnie wskazując, że ich pociecha je słodczy kilka razy

w tygodniu, a czasami nawet codziennie⁶ – mówi Karolina Kryszkiewicz – *Podobnie jest z aktywnością fizyczną. 58% ankietowanych rodziców twierdzi, że ich dziecko ma wystarczająco dużo ruchu, a jednak badania wydolnościowe przeprowadzone w ramach projektu ESMS pokazały, że tylko 30% badanych dzieci miało wydolność dobrą, bardzo dobrą lub doskonałą⁷.*

Dlatego system ESMS oferuje rodzicom informację zwrotną i wsparcie. Po każdym badaniu profilaktycznym lub przesiewowym rodzice otrzymują wydrukowaną Kartę Zdrowia dziecka, na której znajdują się wyniki pomiarów, jak również ich interpretacja. Pozwala to zrozumieć czy u dziecka występuje nieprawidłowość, jakiego rodzaju oraz co może dalej zrobić z tą informacją. Na drugiej stronie Karty Zdrowia są podstawowe informacje dotyczące zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, profilaktyki wad postawy. Ma to pomóc rodzicom podjąć szybkie działania, zanim dostanie się do specjalisty. Całość przygotowana jest w sposób bardzo przejrzysty, obejmujący czytelne zastosowanie oznaczeń w formie kolorów (czerwonego – w przypadku obszarów krytycznych, oraz zielonego – w przypadku wyników zgodnych z normą). Prosta forma i zrozumiały język Karty Zdrowia są bardzo cenione przez rodziców. Już sama przystępność formy tego podsumowania i dalszych rekomendacji wpływa na aktywizację postaw rodziców względem dbałości o zdrowie ich dzieci, podnosząc ją o 5%⁸.

Narzędzie umożliwia opracowywanie przemyślanych polityk zdrowotnych. Dzięki ujednoczonemu systemowi zbierania pomiarów, ESMS umożliwia budowanie polityki prozdrowotnej (*evidence-based policy*) dopasowanej do potrzeb danej szkoły, miasta, gminy. Po zakończeniu każdego roku szkolnego samorząd ma wgląd do aktualnych danych statystycznych dotyczących stanu zdrowia dzieci na danym terenie. Bieżąca analiza trendów zdrowotnych pozwala tworzyć potrzebne programy profilaktyczne, planować budżet na ich realizację, mierzyć efektywność programów zdrowotnych na poziomie lokalnym, a także wykorzystywać lokalne dane populacyjne przez podmioty ochrony zdrowia, polityki zdrowotnej, edukacji w celu przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym.

– *Nie wyobrażam sobie zarządzania bez oparcia się na danych liczbowych. Korzystamy z nich zarówno na etapie planowania, jak i ewaluacji aby zobaczyć czy działania, które podejmujemy, przynoszą efekt, czy warto je kontynuować, a może coś zmienić* – mówi Joanna Nyczak, Dyrektor Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego Wrocławia. Miasto Wrocław we współpracy z Wrocławskim Centrum Zdrowia w 2020 roku wdrożyło Elektroniczny System Medycyny Szkolnej w ramach pilotażu. Od 2022 roku z programu mogą korzystać wszystkie chętne NZOZy. Miasto ma dzięki temu ogromne korzyści wynikające z wiedzy o tym jaka jest struktura problemów zdrowotnych i ich skala, i może precyzyjnie zarządzać publicznymi środkami.

Transformacja cyfrowa to również korzyści dla medycyny szkolnej. Do końca 2022 roku z ESMS skorzystało 130 pielęgniarek ze 170 szkół w całym kraju. Podkreślają one, że system pozwala unowocześnić gabinet, podnieść znaczenie pielęgniarek szkolnych jako ekspertów w dziedzinie profilaktyki chorób cywilizacyjnych i rangę badania profilaktycznego, ograniczyć biurokrację dzięki integracji systemów, efektywnie wesprzeć codzienne zadania. A są one liczne: pielęgniarka szkolna udziela pierwszej pomocy przedlekarskiej, kieruje postępowaniem po badaniu przesiewowym nad uczniami z dodatnimi wynikami testów, utrzymuje stały kontakt z rodzicami i powiadamia ich o przypadkach wymagających pomocy lekarskiej. Pielęgniarka zajmuje się poradnictwem dla uczniów z problemami zdrowotnymi oraz sprawuje opiekę nad uczniami z chorobami przewlekłymi i niepełnosprawnością.

⁶ Fundacja Medicover, badania własne

⁷ Fundacja Medicover, badania własne

⁸ Fundacja Medicover, badania własne

– *Pielęgniarki szkolne wiążą z informatyzacją bardzo wiele nadziei* – mówi Jolanta Herbuś z Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych – *Nasza dziedzina została, jako jedna z nielicznych, pominięta w tym procesie. A upatrujemy w nim wiele korzyści. Liczymy, że to zachęci do podejmowania pracy młode pielęgniarki wchodzące do zawodu - osoby, dla których cyfrowe środowisko jest naturalne dla funkcjonowania. Starsze pielęgniarki oczekują, że rozwiązania te wesprą je w codziennej pracy, również przy zbieraniu danych czy tworzeniu dokumentacji medycznej, co zabiera nam lwią część czasu, który mogłybyśmy spożytkować choćby na programy profilaktyczne.*

- *Jeżeli pielęgniarka ma dostęp do zdigitalizowanego systemu i rozszerzonych danych o dziecku, jest w stanie lepiej zaopiekować się dziećmi. Są dane mówiące o tym, że dochodzi do redukcji o 40 pkt procentowych w liczbie hospitalizacji czy konieczności udania się do lekarza na zewnątrz* – konkluduje dr Piotr Samel-Kowalik, epidemiolog z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Z pełną wersją raportu „**Poprawa zdrowia dzieci poprzez digitalizację badań przesiewowych i bilansowych**” można zapoznać się pod adresem <https://fundacjamedicover.pl/esms/>

xxx

Informacje o Fundacji Medicover

Fundacja Medicover jest organizacją pożytku publicznego. Od 2007 roku wspiera dzieci, zdrowie, edukację, sport i zrównoważony rozwój społeczeństwa. Przeciwdziała również rozwojowi chorób cywilizacyjnych poprzez rozpowszechnianie profilaktyki, sportu i edukacji zdrowotnej z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań informatycznych. Działalność Fundacji Medicover prowadzona jest w oparciu o wieloletnią, międzynarodową wiedzę oraz doświadczenie z zakresu medycyny i zdrowia publicznego. Skupiona jest ona w szczególności na edukowaniu oraz wspieraniu społeczności lokalnych poprzez tworzenie programów, rozwiązań informatycznych i innowacyjnego podejścia, które przyczyniają się do polepszenia stanu zdrowia i świadomości społeczeństwa. Przykładem takiego projektu jest Elektroniczny System Medycyny Szkolnej, zainicjowany w 2012 roku. W latach 2012–2020 Fundacja realizowała w Polsce jeden z największych w Europie Programów Profilaktyki Cukrzycy i Chorób Cywilizacyjnych „PoZdro!” skierowanych do dzieci i młodzieży.

Kontakt:

Karolina Kryszkiewicz –Kierownik Projektu ESMS , Fundacja Medicover
tel.: + 48 519 532 459, e-mail: karolina.kryszkiewicz@medicover.pl